

Písně: 695 (sl. 1-2), 12 (sl. 1-5), 507, Svítá 288, 176

Introit: Žalm 12,2-6

Čtení: Marek 6,1-6

Poslání: Římanům 8,14-17

Text kázání: Exodus 4,27-5,23

Hospodin řekl Áronovi: „Jdi na poušť naproti Mojžíšovi.“ Áron šel (a) setkal se s ním u Boží hory ... Mojžíš oznámil Áronovi všechna Hospodinova slova, s nimiž ho poslal ... Pak šel Mojžíš s Áronem a shromáždili všechny izraelské starší. Áron (jim) vyřídil všechna slova, která mluvil Hospodin k Mojžíšovi ... A lid uvěřil. Když slyšeli, že Hospodin navštívil Izraelce a že pohleděl na jejich ujařmení, padli na kolena a klaněli se.

Mojžíš s Áronem pak předstoupili před faraóna a řekli: „Toto praví Hospodin, Bůh Izraele: ‚Propust' můj lid, ať mi v poušti slaví slavnost‘“. Faraó však odpověděl: „Kdo je Hospodin, že bych ho měl uposlechnout a propustit Izraele? Hospodina neznám a Izraele nepropustím!“ ... Onoho dne přikázal faraó poháněčům lidu: „Propříště nebudete vydávat lidu slámu k výrobě cihel jako dříve. Ať si jdou slámu nasbírat sami! A uložte jim dodat stejné množství cihel, jaké vyráběli dříve. Nic jim neslevujte ... Ať na ty muže těžce dolehne otročina, aby měli co dělat a nedali na lživé řeči“ ...

Lid se rozběhl po celé egyptské zemi, aby na strništích sbíral slámu. Dozorci z řad Izraelců, které nad ním ustanovili faraónovi poháněči, byli biti. Vytýkalo se jim: „Proč jste včera ani dnes nevyrobili tolik cihel jako dříve?“

Dozorci z řad Izraelců tedy přišli a úpěli před faraónem: „Proč se svými otroky takhle jednáš? ... Hle, tvoji otroci jsou bití, ale vinen je tvůj vlastní lid.“ On odpověděl: „Jste lenoši líní! Proto říkáte: ‚Pojďme obětovat Hospodinu!‘ Hned běžte pracovat! Sláma vám dodávána nebude, ale dodávku cihel budete odvádět.“

Dozorci z řad Izraelců viděli, že je s nimi zle ... Když vycházeli od faraóna, narazili na Mojžíše a Árona, kteří se s nimi chtěli setkat. Vyčítali jim: „Ať Hospodin na vás pohlédne a soudí. Zošklivili jste nás v očích faraóna a jeho služebníků. Dali jste jim do ruky meč, aby nás povraždili.“

Mojžíš se obrátil k Hospodinu a řekl: „Panovníku, proč jsi dopustil na tento lid zlo? Proč jsi mě vlastně poslal? Od chvíle, kdy jsem předstoupil před faraóna, abych mluvil tvým jménem, nakládá s tímto lidem ještě hůře. A Ty svůj lid stále nevyssvobozuješ.“

Na začátku se to rozjelo docela slušně. Sice to trvalo skoro celé dvě kapitoly, než se Mojžíš rozhoupal, resp. než ho rozhoupal onen hlas z hořícího keře (Ex 3,1-4,17), ale nyní už putuje z midjánského exilu zpátky do Egypta. Do země, ve které se sice narodil a vyrostl, ale která se chovala a chová víc než macešsky.

Na zpáteční cestě do poměrů, které nejsou zrovna nic moc (je to tak trochu jako když se kdysi člověk vracel ze svobodného světa za železnou oponu), s ním byl našťásti Bůh. Byl i s jeho bratrem Áronem, který vyšel Mojžíšovi naproti, jakmile se dověděl, že se jeho sourozenec vrací z vyhnanství. Byl s nimi oběma, když sestoupili do říše při Nilu, kde svolali izraelské předáky. Byl s nimi, když jim dosvědčovali, že Bůh žije, – že je, – že je ten, který je (srv. Ex 3,14), – že se nevyčerpal, – že pamatuje na svůj lid, – že mu bude razit cestu z otroctví do svobody. „A lid uvěřil“, shrnuje vypravěč. „Když slyšeli, že Hospodin navštívil Izraelce a že pohleděl na jejich ujařmení, padli na kolena a klaněli se“ (Ex 4,31).

Stal se nefalšovaný zázrak. Pokaždé, když utrmácené duše uvěří v možnost změny, v budoucnost Boží, vždycky když přestanou klopat oči jen na vlastní stín, děje se cosi kromobyčejného: Navýsost překvapivá mobilizace ducha k víře, že zkušeností futrované úsloví „a bude hůř“ *nemusí* platit navěky. Na začátku se to rozjelo docela slušně. Když ještě i dnes připomenu antickou báji o bratrech Romulovi a Removi, které se první kapitoly příběhu o Mojžíšovi v leccem podobají, i jejich rozjezd budil naděje i respekt: „Oba byli odvážní a ... velmi vlídní k lidem, kteří jim byli rodem buď rovni, nebo stáli níže než oni. Pohrdali však královskými představenými, dozorci a vůdci družin ... Měli za svou povinnost ... brát v ochranu ty, jimž se děla křivda ... Shromažďovali a přijímali u sebe mnoho nuzných lidí i mnoho otroků a vzbouřili v nich smělé myšlenky na vzpouru“ (Plútarchos, *Romulus* 6-7).

Mojžíš s Áronem směli pocítit podporu Boží i podporu svých hebrejských bratrů. S jejím vědomím nyní budou vyřizovat poselství, kterým je pověřil živý Bůh živých. S jejím vědomím přicházejí na audienci k šéfovi celé egyptské mašinerie. „Hospodin ti vzkazuje: ‚Propust' můj lid, ať mi v poušti slaví slavnost

(Ex 5,1). Ani jako vládce říše Horní a Dolní nemáš, faraóne, nárok na všechno. Jsou tu lidé, co ti nepatří. Lidé, které jsi zotročil, že nemají volnou ani sobotu (my zhýčkaní k «ani sobotě» pak rovnou připojíme «ani neděli»). Tak je propust', dej jim «padla», ať mohou oslavovat Mě, svého živého Boha.“

Mojžíš s Áronem egyptského krále patrně i krapet pobavili: „Vás dva si tu možná nechám jako dvorní šašky. To jste opravdu úplně padlí na hlavu? Co to tu předvádíte? Vezíry práce a sociálních věcí? A ještě do toho taháte náboženství! Váš Bůh mi prý vzkazuje ... Kdo je to? Co je to? Neznám. Nechci. Nepotřebuji. Máte vůbec ponětí, s kým právě mluvíte? Já jsem bůh. Tady jste v Egyptě, jestli jste si nevšimli, a tady je bohem farao. Tak přestaňte plácát nesmysly a kafrat mi do toho, jak mám řídit tenhle stát.“

Poselství o Boží svobodě jde proti mocnářově srsti. Vždy a všude. Ošivá se přesně tak, jak se to dá od ředitelů zeměkoule očekávat ve všech dobách, zemích, ve všech společenských systémech. Faraónovu srst navíc naježila představa, jak by tato bláznivina poškodila královskou liberální ekonomiku. „Propustit Izrael? Jen tak mírnichs-dírnichs vyhodit z okna lacinou výrobní sílu? Až naprší a uschne. Mě nebude nikdo poučovat. Stát se řídí jako firma – v mém případě jako firma rodinná a na rozdíl od jiných to *já* nemusím nijak kamuflovat. Je nejvyšší čas začít maximalizovat zisk: „Zvedněte těm kašparům pracovní normu!“ Biblický vypravěč to vtělil do slov: „Onoho dne přikázal farao poháněčům lidu: „Propříště nebudete vydávat lidu slámu k výrobě cihel jako dříve. Ať si jdou slámu nasbírat sami! A uložíte jim dodat stejné množství cihel, jaké vyráběli dříve. Nic jim neslevujte ... Ať na ty muže těžce dolehne otročina, aby měli co dělat a nedali na lživé řeči“ (Ex 5,7-9).

Soustředit se na práci, pokud občas bolí duše (nebo i tělo), nemusí být k zahození. Člověk se přestane nimrat sám v sobě. Alespoň trochu vypustí, co ho trápí. To si ovšem musí naordinovat každý sám. Když vám práci „od nevidím do nevidím“ pochystá váš šéf, většinou zkouší, kolik toho vydržíte a zda, nebo kdy, umíte říct „dost“. Je-li vaším šéfem farao, možná má za lubem totéž, co monarcha z biblického příběhu: aby vás přešly rousy. Chce vás srovnat do latě, abyste neměli moc času na přemýšlení. Jinak byste mohli svým vizím věřit dál. Jinak byste mohli dál propadat utopiím o důstojném životě, o svobodě, o radosti a zahálet sněním o naději, že existuje Ten, který vyvádí ze země otroctví.

Na začátku se to rozjelo docela slušně. Alespoň to tak vypadalo. Nyní to ovšem ve firmě Egypt s.r.o. naopak zhoustlo. „Zní píseň nad pracovním tábořem“, zpíval kdysi i o našich zeměpisných šířkách a délkách Čárli Soukup ... „Dozorci z řad Izraelců, které nad lidem ustanovili faraónovi poháněči, byli bití. Vytykalo se jim: „Proč jste v těchto dnech nevyrobili tolik cihel jako dříve?“ (Ex 5,14). Vykořisťování přitvrdilo, nesvoboda utáhla řemen ještě o další díru. A jak známo, revoluční nadšení nikdy dlouho nevydrží. Nebylo by bývalo lepší si toto všechno ušetřit? Nechat věci, jak byly dřív? Raději zatnout zuby, zůstat němí a hlší, smířit se s ohnutými zády?

Z chmurných úvah mezi Izraelci propukl zmatek. Za podnikovým ředitelem se vydává už druhé, tentokrát dost depresivní poselstvo: „Dozorci z řad Izraelců přišli a úpěli před faraónem: „Proč se svými otroky takhle jednáš? Tvým otrokům se nedodává sláma, ale pokud jde o cihly, poroučejí nám: «Dělejte!» Hle, tvoji otroci jsou bití ...“ (Ex 5,15-16). Lokajská výčitka laciné výrobní síly. A výsledek? Absolutní nezájem. U vedení téhle firmy se člověk spravedlnosti nedovolá, natož aby se zde potkal s kapkou soucitu. Maximalizace zisku je magická formule, přes kterou vlak nejede. Rozhodně ne ten, jenž se podle biblického vypravěče dal na začátku tak slibně do pohybu.

„Za tohleto fiasko to schytají“, mručí hebrejští předáci, když vyjdou z královského paláce a vidí Mojžíše s Áronem stát opodál. Byli jim kamenem úrazu – stejně jako Ježíš svým rodákům z Nazaretu, do něhož zavítal s dobrou zvěstí (srv. Mk 6,3). Izraelci jsou zklamaní: Uvěřili, ale realita je zas rychle naučila stát nohama na zemi – zázrak vyšuměl. Byli naivní, když dali na vizi o důstojném lidství, o svobodném bytování v této časnosti, o radostné oslavě. Ted' se za to stydí A ulevit si tím, že ze svých frustrací začnu obviňovat druhé, je způsob starý jako lidstvo samo. Perou do nich: „Už má dušička pokoj? Způsobili jste nám víc škody než užítku! „Ať Hospodin na vás pohlédne a soudí. *Zošklivili jste nás* v očích faraóna a jeho služebníků“ (Ex 5,21). Doslova se v hebrejském originálu dočteme: „Naši vůni zápachem jste učinili.“ Tedy řečeno hezky po česku „pěkně jste nám to tu pohnojili“. A bude hůř ...

Po prvotní podpoře izraelských bratří není ani stopy. Také mistr z Nazaretu si jednou povzdechne: „Prorok není beze cti, leda ve své vlasti, u svých příbuzných a ve svém domě“ (Mk 6,4). Z nedověry a nářků padá smutek i na Mojžíše. Necítí už ani podporu Boží. Také on se v tuto chvíli uchýlí k oné osvědčené receptuře staré jako lidstvo samo a hezky za tepla to vytmaví Hospodinu: „Copak jsem opravdu šašek, všem jenom pro blázný? „Proč jsi mě vlastně poslal? Od chvíle, kdy jsem předstoupil před faraóna, abych mluvil Tvým jménem, nakládá s tímto lidem ještě hůř. A Ty svůj lid stále nevysvobozuješ“ (Ex 5,22-23). I

Mojžíšovi připadá, že ten slušně rozjetý vlak náhle stojí. Zdá se mu, že nenabírá zpoždění jen na koleji vedlejší, ale rovnou odstavné. A život na odstavné koleji není život. Má dojem, že ho sem převeksloval jediný „bůh“, jehož slovo ve firmě Egypt s.r.o. platí, a že ten, který promlouvá v samotě pouště z hořících keřů, zde, u nilských břehů, mlčí. Že v tomto světě vybydleném arogancí prostě vládnou faraonové.

Na to, že živý Bůh živých našťestí neřídí jako firmu vůbec nic – ani svět, ani církve, ani sbor, ani existenci člověka –, o tom se teprve bude muset ujišťovat. Opakovaně. Ve víře zas a znova ztrácené, hledané, nacházené. Ve víře obnovované tím Božím hlasem, jeho Duchem stavěné na nohy a další cestu.

Amen.